

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 29.06.2005
COM(2005)275 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Κίνηση διαδικασίας διαλόγου σχετικά με κοινοτική προσέγγιση
για την κατάρτιση συστημάτων οικολογικής σήμανσης
για αλιευτικά προϊόντα**

(SEC(2005)840)

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Κίνηση διαδικασίας διαλόγου σχετικά με κοινοτική προσέγγιση
για την κατάρτιση συστημάτων οικολογικής σήμανσης
για αλιευτικά προϊόντα**

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Δεκέμβριο του 1997, η Επιτροπή, με την ανακοίνωσή της σχετικά με το μέλλον της αγοράς αλιευτικών προϊόντων στην ΕΕ¹, επιχειρούσε για πρώτη φορά να εξετάσει την ανάγκη συζήτησης εθελοντικών συστημάτων οικολογικής πιστοποίησης που να μην εισάγουν διακρίσεις. Στις συζητήσεις που ακολούθησαν, τα περισσότερα κράτη μέλη συμφώνησαν ότι η Κοινότητα θα έπρεπε να καθιερώσει μία κοινή γραμμή, αλλά οι απόψεις διίσταντο ως προς τον τρόπο εφαρμογής της. Το 2002, η Επιτροπή θέσπισε κοινοτικό σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην κοινή αλιευτική πολιτική² και εξήγγειλε την πρόθεσή της να κινήσει διαδικασία συζήτησης σχετικά με την οικολογική σήμανση των αλιευτικών προϊόντων.

Στόχος της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής³, η οποία θεσπίστηκε το 2002, είναι η διασφάλιση της εκμετάλλευσης των έμβιων υδρόβιων πόρων κατά τρόπο που να εγγυάται βιώσιμες, οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνθήκες. Η πρόοδος που επιτεύχθηκε στην υλοποίηση της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής καθιστά αναγκαία την εξέταση του θέματος θέσπισης συστημάτων οικολογικής σήμανσης για την ενσωμάτωση ζητημάτων περιβαλλοντικής προστασίας στον τομέα της αλιείας. Επιπροσθέτως, η πρόσφατη εμφάνιση ενός αυξανόμενου αριθμού προϊόντων που φέρουν οικολογική σήμανση προκαλεί σημαντικά θέματα στον τομέα των πολιτικών που αφορούν τον ανταγωνισμό, το εμπόριο και την προστασία του καταναλωτή.

Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι συνεχιζόμενες συζητήσεις σε διεθνή βήματα σχετικά με την οικολογική σήμανση. Στο πλαίσιο του FAO, διεξάγονται επί του παρόντος εργασίες για την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών για την οικολογική σήμανση ιχθύων και αλιευτικών προϊόντων που προέρχονται από την θαλάσσια αλιεία. Επιπροσθέτως, τα μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) στη Διακήρυξη της Ντόχα ανέλαβαν

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Το μέλλον της αγοράς αλιευτικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: υπευθυνότητα, συνεργασία, ανταγωνιστικότητα. COM(1997)719 τελικό της 16ης Δεκεμβρίου 1997.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό κοινοτικού σχεδίου δράσης για την ενσωμάτωση απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική. COM(2002)186 τελικό της 28ης Μαΐου 2002.

³ Κανονισμός (ΕΚ) του Συμβουλίου 2371/2002 της 20ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΕΕ L 358, 31.12.2002, σ. 59).

δέσμευση να εξετάσουν απαιτήσεις σήμανσης για περιβαλλοντικούς σκοπούς στο πλαίσιο αυτών που αποτελούσαν αντικείμενο εξέτασης στην Επιτροπή Εμπορίου και Περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή θα επιθυμούσε να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα εν δυνάμει οφέλη αξιόπιστων συστημάτων οικολογικής σήμανσης για αλιευτικά προϊόντα. Αυτό θα συνέβαλε σημαντικά στην ενσωμάτωση ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος στον τομέα της αλιείας. Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως σκοπό να κινήσει τη διαδικασία εμπειριστατωμένης θεωρητικής συζήτησης σχετικά με τα θέματα αυτά και να διερευνήσει τις δυνατότητες επίτευξης προόδου.

2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

2.1. Ορισμός⁴

Τα συστήματα οικολογικής σήμανσης παρέχουν σε ένα προϊόν το δικαίωμα να φέρει ένα χαρακτηριστικό λογότυπο ή δήλωση μέσω της οποίας οι καταναλωτές πείθονται ότι το προϊόν παράχθηκε σύμφωνα με μία συγκεκριμένη σειρά περιβαλλοντικών κανόνων, όπως είναι η βιωσιμότητα του πόρου που χρησιμοποιήθηκε ως πρώτη ύλη, η περιβαλλοντική επίπτωση της μεθόδου παραγωγής ή η δυνατότητα ανακύκλωσης του προϊόντος. Η ιδέα στην οποία στηρίζονται τα συστήματα αυτά είναι ότι εάν οι καταναλωτές ενημερωθούν κατάλληλα, η επιλογή τους θα μπορούσε να στηρίζεται στην ενθάρρυνση της προώθησης και της κατανάλωσης φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων. Κατ'αυτόν τον τρόπο, οι καταναλωτές μπορούν να επηρεάζουν τη συμπεριφορά των παραγωγών και των φορέων που χαράσσουν την πολιτική.

Οι τομείς της βιομηχανίας και της δασοκομίας διαθέτουν σήμερα μία μεγάλη ποικιλία συστημάτων πιστοποίησης και οικολογικής σήμανσης. Το σύστημα απονομής οικολογικού σήματος της Κοινότητας⁵ καλύπτει 20 περίπου ομάδες βιομηχανικών προϊόντων. Εντούτοις, δεν έχει εφαρμογή σε προϊόντα τροφίμων, ποτά και φάρμακα.

2.2. Συστήματα οικολογικής σήμανσης στον κλάδο της αλιείας

Οι αλυσίδες σούπερ-μάρκετ και οι εμπορικές εταιρείες επιδεικνύουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για προϊόντα τροφίμων τα οποία έχουν παραχθεί βάσει των αρχών της αειφορίας. Αυτό ώθησε τον κλάδο της αλιείας να αναπτύξει ιδιωτικά συστήματα οικολογικής σήμανσης, μερικά από τα οποία βρήκαν τη θέση τους στις αγορές (π.χ. σήματα "Ασφαλής για τα δελφίνια" ή "Marine Stewardship Council" (Συμβούλιο Ναυτιλιακής Επιμελητείας). Εκτός από αυτά, συνεχώς εμφανίζονται νέες ιδιωτικές πρωτοβουλίες οι οποίες παρουσιάζονται με μία ποικιλία περιβαλλοντικών ισχυρισμών, η αξιοπιστία των οποίων δεν είναι πάντοτε εύκολο να διαπιστωθεί⁶.

2.2.1. Τόνος που φέρει σήμανση "ασφαλής για τα δελφίνια/φιλικός προς τα δελφίνια"

Η συχνότερα αναφερόμενη, και ίσως αμφιλεγόμενη, περίπτωση σήμανσης στον κλάδο της αλιείας αφορά τον τόνο που φέρει το σήμα "ασφαλής για τα δελφίνια/φιλικός για τα

⁴ Βλ. παράρτημα I – 1 για ορισμούς, εμπειρία που έχει αποκτηθεί σε άλλους τομείς και τεχνικά στοιχεία.
⁵ Council and European Parliament Regulation (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 of 17 July 2000 on a revised Community eco-label award scheme (OJ L 237, 21.9.2000, p. 1).

⁶ Βλ. παράρτημα I – 2 για περισσότερες λεπτομέρειες.

δελφίνια". Το σήμα αυτό χρησιμοποιείται προκειμένου να πιστοποιήσει ότι ο τόνος αλιεύθηκε κατά τρόπο ο οποίος προστατεύει τα δελφίνια, είτε βάσει της Συμφωνίας για το Διεθνές Πρόγραμμα Διατήρησης των Δελφινιών (ΣΔΠΔΔ), μιας πολυμερούς περιφερειακής οργάνωσης αλιείας, ή σύμφωνα με πρόγραμμα που προωθείται από το Ίδρυμα Earth Island Institute, μια μη κυβερνητική οργάνωση με βάση τις ΗΠΑ.

Παρά το γεγονός ότι το σήμα "ασφαλής για τα δελφίνια/φιλικός για τα δελφίνια" είχε στην αρχή χαρακτήρα τεχνικού κανόνα, έχει αλλάξει έκτοτε την αγορά σε τέτοιο βαθμό ώστε ο τόνος που δεν φέρει το σήμα "ασφαλής για τα δελφίνια" να μη γίνεται πλέον δεκτός σε ορισμένες χώρες. Εντούτοις, τα πρότυπα της ΣΔΠΔΔ και τα αμερικανικά πρότυπα δεν είναι συμπληρωματικά. Είναι γεγονός ότι το σήμα "ασφαλής για τα δελφίνια" αποκλείει την πρόσβαση, στις αγορές των ΗΠΑ, του τόνου που αλιεύεται σύμφωνα με τα μέτρα της ΣΔΠΔΔ. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την εμφάνιση διαφοράς η οποία συνεχίζει να υπάρχει μεταξύ του Μεξικού και των ΗΠΑ. Απόπειρες της αμερικανικής διοίκησης να τροποποιήσει τον αμερικανικό νόμο προκειμένου να τηρηθούν οι απαιτήσεις της ΣΔΠΔΔ αμφισβητήθηκαν στα αμερικανικά δικαστήρια από ορισμένες ΜΚΟ, οι οποίες θεωρούν ότι τα μέτρα της ΣΔΠΔΔ δεν είναι αρκούντως αυστηρά.

Η Κοινότητα στηρίζει το εθελοντικό σύστημα πιστοποίησης της ασφάλειας των δελφινιών της ΣΔΠΔΔ. Μετά την εφαρμογή του συστήματος παρακολούθησης και ελέγχου του τόνου⁷, προκύπτει το θέμα εάν και κατά ποιο τρόπο θα πρέπει να εφαρμοστεί το σύστημα πιστοποίησης της ΣΔΠΔΔ σε κοινοτικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί ένας αρκετά μεγάλος αριθμός στοιχείων.

2.2.2. Το σύστημα οικολογικής σήμανσης του Συμβουλίου Ναυτιλιακής Επιμελητείας

Το Συμβούλιο Ναυτιλιακής Επιμελητείας (ΣΝΕ - "Marine Stewardship Council"), το οποίο ιδρύθηκε το 1997 από κοινού από την Unilever και το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF) και το οποίο, ωστόσο, λειτουργεί σήμερα ανεξάρτητα από τους φορείς αυτούς, ξεκίνησε μια μεγάλη ιδιωτική πρωτοβουλία οικολογικής σήμανσης που έχει ως στόχο "να διασφαλίσει ότι το προϊόν προέρχεται από ορθώς διαχειριζόμενο τύπο αλιείας και ότι δεν έχει συμβάλει στο περιβαλλοντικό πρόβλημα της υπεραλίευσης". Μέχρι σήμερα, έχουν πιστοποιηθεί δέκα τύποι αλιείας, μεταξύ των οποίων τέσσερις ευρωπαϊκοί. Πάνω από 180 προϊόντα σε όλον τον κόσμο φέρουν το σήμα του ΣΝΕ. Επί του παρόντος, δώδεκα τύποι αλιείας αποτελούν αντικείμενο αξιολόγησης, μεταξύ των οποίων η ρέγγα της Βορείου Θαλάσσης και ο μπακαλιάρος της Αλάσκας.

Κατά τη διαδικασία κατάρτισης των αρχών του ΣΝΕ διατυπώθηκαν επιφυλάξεις εκ μέρους των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες φοβούνται ότι τα προϊόντα τους μπορούν να αποκλεισθούν από αγορές αναπτυγμένων χωρών.

3. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΒΗΜΑΤΑ

3.1. Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO)

Στο πλαίσιο του FAO, η συζήτηση σχετικά με την οικολογική σήμανση άρχισε κατά την 22α σύσκεψη της Επιτροπής Αλιείας του FAO (COFI) το 1997, ως απάντηση για την ίδρυση του

⁷ Κανονισμός αριθ. 882/2003 του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2003, για τη θέσπιση συστήματος παρακολούθησης και ελέγχου του τόνου. (EE L 127, 23.5.2003, σ. 1).

ΣΝΕ. Δεν σημειώθηκε σημαντική πρόοδος, κυρίως λόγω των ανησυχιών που εκφράστηκαν ότι η οικολογική σήμανση θα προκαλούσε νέα εμπόδια στο εμπόριο. Σε γενικές γραμμές ωστόσο, οι εμπειρογνώμονες συμφώνησαν ότι, στην περίπτωση που θα καταρτίζονταν κατευθυντήριες γραμμές, θα έπρεπε να είναι σύμφωνες με τον Κώδικα Συμπεριφοράς για μια Υπεύθυνη Αλιεία του FAO⁸.

Κατά την 25η σύσκεψη της COFI το 2003, ζητήθηκε από τον FAO να καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την οικολογική σήμανση ιχθύων και αλιευτικών προϊόντων που προέρχονται από την θαλάσσια αλιεία. Σε μία τεχνική διαβούλευση εμπειρογνομόνων τον Οκτώβριο του 2004, οι αντιπροσωπείες έδειξαν έντονο ενδιαφέρον να υπάρξει ταχεία πρόοδος στην κατάρτιση διεθνών κατευθυντήριων γραμμών για συστήματα οικολογικής σήμανσης. Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος και συγκλήθηκε δεύτερη τεχνική διαβούλευση πριν τη σύσκεψη της COFI. Το τελικό κείμενο των κατευθυντήριων γραμμών εγκρίθηκε κατά την 26η σύνοδο της COFI τον Μάρτιο του 2005. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συμμετείχε ενεργά καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Σύμφωνα με τη δέσμευση βάσει της παραγράφου 32 (iii) του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα, η οποία προβλέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις απαιτήσεις σήμανσης για περιβαλλοντικούς σκοπούς, από το 2001 που πραγματοποιήθηκε η Υπουργική Διάσκεψη της Ντόχα, διεξάχθηκαν συζητήσεις στο πλαίσιο της Επιτροπής για το Εμπόριο και το Περιβάλλον του ΠΟΕ. Οι συζητήσεις αυτές εστιάζονταν σε εθελοντικά συστήματα που στηρίζονται στην προσέγγιση κύκλου ζωής⁹. Η Κοινότητα συνέστησε να δοθεί προσοχή σε έναν αριθμό στοιχείων που αφορούν τον ρόλο και το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων οικολογικής σήμανσης έτσι ώστε να αυξηθεί η αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των πολιτικών του εμπορίου, της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος¹⁰. Οι συζητήσεις αυτές δεν έχουν καταλήξει ακόμη σε τελικό αποτέλεσμα.

4. ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ ΙΧΘΥΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η Επιτροπή θεωρεί τα συστήματα οικολογικής σήμανσης ως μέσο ενσωμάτωσης ζητημάτων περιβαλλοντικής προστασίας στον τομέα της αλιείας και στηρίζει τους στόχους που έχουν γενικά σχέση με μια τέτοια πολιτική, ιδίως

- 1) την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών σχετικά με την περιβαλλοντική διάσταση της αλιείας, και, με τον τρόπο αυτό,
- 2) την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας τόσο των διαχειριστών της αλιείας όσο και των αλιέων, ευαισθητοποιώντας τους σε μεγαλύτερο βαθμό σχετικά με την περιβαλλοντική επίπτωση της αλιείας.

Με τον τρόπο αυτό, πρωτοβουλίες της αγοράς, όπως είναι τα συστήματα οικολογικής σήμανσης, είναι δυνατό να παρακινήσουν τους παραγωγούς να στραφούν σε περισσότερο

⁸ Έκθεση της εικοστής τρίτης σύσκεψης της Επιτροπής Αλιείας (Ρώμη, Ιταλία, 15-19 Φεβρουαρίου 1999), *Έκθεση Αλιεία και FAO*, αριθ. 595.

⁹ Βλ. παράρτημα I – 1.

¹⁰ Έγγραφο JOB(03)/130 της 27 Ιουνίου 2003

υπεύθυνες αλιευτικές πρακτικές. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι θα πρέπει να ενθαρρυνθούν τα εθελοντικά συστήματα οικολογικής σήμανσης. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να συνεχίσουν να είναι υπεύθυνες για την προστασία των φυσικών πόρων μέσω ρυθμίσεων και ότι, παρόλο ότι τα οικολογικά σήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη της βιώσιμης αλιείας, δεν θα πρέπει να αντικαταστήσουν την κυβερνητική πολιτική διατήρησης των αλιευτικών πόρων.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι θα πρέπει να αναπτυχθεί μία συνεκτική κοινοτική πολιτική για την οικολογική σήμανση των ιχθύων και των αλιευτικών προϊόντων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της εμφάνισης ανομοιομόρφων συστημάτων οικολογικής σήμανσης.

Η πολιτική αυτή θα πρέπει να έχει ως στόχο την αύξηση:

- (1) *της βιώσιμης εκμετάλλευσης της αλιείας¹¹ σε συνδυασμό με την επαρκή προστασία του οικοσυστήματος:* τα συστήματα οικολογικής σήμανσης, εφόσον στηρίζονται σε σαφώς καθορισμένα κριτήρια και κατάλληλους δείκτες, μπορούν να βοηθήσουν τόσο στην παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται με στόχο τη βιωσιμότητα της αλιείας όσο και στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με θέματα βιωσιμότητας·
- (2) *μιας εναρμονισμένης προσέγγισης σε συστήματα οικολογικής σήμανσης σε ολόκληρη την Κοινότητα:* οι καταναλωτές θα πρέπει να είναι πειστούν ότι όλα τα συστήματα οικολογικής σήμανσης που εφαρμόζονται στην Κοινότητα λειτουργούν στο πλαίσιο παρόμοιων βασικών κατευθυντήριων γραμμών και αρχών·
- (3) *της διαφανούς και αντικειμενικής ενημέρωσης των καταναλωτών:* κατά την αγορά προϊόντων, οι αποφάσεις στηρίζονται εν μέρει σε χαρακτηριστικά που δεν έχουν σχέση με το προϊόν, όπως είναι οι μέθοδοι παραγωγής και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να παρέχονται σαφείς και επαληθεύσιμες πληροφορίες προκειμένου να αποφεύγεται η παραπλάνηση. Τα συστήματα οικολογικής σήμανσης θα πρέπει επίσης να πληρούν τις γενικές απαιτήσεις της πολιτικής που αφορά τους καταναλωτές προκειμένου να διασφαλίζεται ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών σύμφωνα με το άρθρο 153 της Συνθήκης·
- (4) *του θεμιτού ανταγωνισμού:* θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση παραπλανητικών οικολογικών σημάτων και τα σήματα δεν πρέπει να είναι μόνο μέσα προώθησης των πωλήσεων για τις εταιρείες·
- (5) *της ανοικτής πρόσβασης:* όλα τα συστήματα οικολογικής σήμανσης θα πρέπει να διασφαλίζουν την ελεύθερη πρόσβαση, χωρίς διακρίσεις, και το κόστος που καταβάλλεται από τους συμμετέχοντες δεν πρέπει να είναι απαγορευτικό για τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις, ή για τον κλάδο αλιείας περιορισμένης κλίμακας, και

¹¹ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, ο όρος "βιώσιμη εκμετάλλευση", στο άρθρο 3 (ε), σημαίνει την "εκμετάλλευση ενός αποθέματος κατά τρόπον ώστε να μην θίγεται η μελλοντική εκμετάλλευση του αποθέματος και να μην έχει αρνητική επίπτωση στα θαλάσσια οικοσυστήματα".

- (6) της ανάπτυξης και του εμπορίου: θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στις προτεραιότητες που επισημάνθηκαν από την Κοινότητα στον ΠΟΕ προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ανησυχίες των αναπτυσσόμενων χωρών.

5. ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Για τις δημόσιες αρχές, το βασικό θέμα είναι ο βαθμός υπαγωγής των εθελοντικών συστημάτων οικολογικής σήμανσης σε κανόνες προκειμένου να προστατεύεται το δημόσιο συμφέρον. Τρεις επιλογές φαίνονται να είναι διαθέσιμες:

5.1. Επιλογή 1: Αποχή από οποιαδήποτε ενέργεια

Η πρώτη επιλογή που πρέπει να εξεταστεί είναι να μην γίνει καμία ενέργεια. Τα συστήματα οικολογικής σήμανσης θα μπορούσαν τότε να συνεχίσουν να αναπτύσσονται ελεύθερα στην αγορά, χωρίς οποιαδήποτε παρέμβαση εκ μέρους του δημόσιου τομέα. Μέχρι σήμερα, η Κοινότητα δεν έχει λάβει οποιαδήποτε μέτρα στον τομέα αυτό. Κατά συνέπεια, μία επιλογή αποχής από οποιαδήποτε ενέργεια αντιστοιχεί στην υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων.

Τα πλεονεκτήματα μιας επιλογής αποχής από οποιαδήποτε ενέργεια είναι τα εξής:

- Θα μπορούσε να διατηρηθεί ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ, αφενός, πρωτοβουλιών του ιδιωτικού τομέα για τη χρήση πτυχών που αφορούν την προέλευση και τον τρόπο αλίευσης των ψαριών στην προσπάθειά του για τη διάθεση των προϊόντων του και, αφετέρου, των δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα για τη διασφάλιση της διατήρησης της βιώσιμης ανάπτυξης της αλιείας. Ο κλάδος θα ήταν υπεύθυνος για τη διαχείριση των συστημάτων οικολογικής σήμανσης. Αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει την ευρύτερη ανάπτυξη των συστημάτων οικολογικής σήμανσης.
- Τα εθελοντικά συστήματα που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις θα μπορούσαν να είναι περισσότερο ευέλικτα και ευπροσάρμοστα σε μεταβαλλόμενες περιστάσεις. Οι δημόσιες αρχές δεν θα μπορούσαν να κατηγορηθούν ότι επιβάλλουν πρόσθετους περιορισμούς στο εμπόριο αλιευτικών προϊόντων.
- Η ανάγκη της προστασίας από παραπλανητικούς ισχυρισμούς και της προώθησης της εφαρμογής των καλύτερων πρακτικών θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και της βιομηχανίας σε θέματα βιωσιμότητας.

Τα μειονεκτήματα της επιλογής αποχής από οποιαδήποτε ενέργεια είναι τα εξής:

- Χωρίς την εγγύηση ανεξάρτητης πιστοποίησης και διαπίστευσης, θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση η αξιοπιστία των συστημάτων.
- Αντίθετα απ'ό,τι συμβαίνει σε άλλα συστήματα σήμανσης, όπως είναι για παράδειγμα η σήμανση βιολογικών προϊόντων, δεν υπάρχει συναίνεση έως προς το τι σημαίνει πράγματι ένα οικολογικό σήμα στον κλάδο της αλιείας. Ορισμένοι θεωρούν ότι πιστοποιεί τη βιώσιμη διαχείριση των ιχθυοαποθεμάτων· άλλοι αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στην οικολογική επίπτωση ορισμένων αλιευτικών τεχνικών ή στην αλυσίδα αλιευτικής παραγωγής συνολικά. Χωρίς την ύπαρξη ελάχιστων απαιτήσεων για συστήματα οικολογικής σήμανσης, ορισμένες εταιρείες θα μπορούσαν να προβάλουν υπερβολικούς και αδικαιολόγητους ισχυρισμούς για τα προϊόντά τους.

- Υπάρχει κίνδυνος κατακερματισμού της κοινοτικής αγοράς από τις διάφορες πολιτικές που προωθούνται από τα κράτη μέλη όσον αφορά τα οικολογικά σήματα. Αντιδρώντας στην εμφάνιση προϊόντων που φέρουν οικολογικό σήμα στην κοινοτική αγορά, ορισμένα κράτη μέλη ή επιχειρηματίες θα μπορούσαν να καθορίσουν τα δικά τους πρότυπα οικολογικής σήμανσης. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών.
- Εάν τα συστήματα οικολογικής σήμανσης εθεωρούντο αποκλειστικό πεδίο δράσης του ιδιωτικού τομέα, οποιαδήποτε δημόσια χρηματοδοτική παρέμβαση θα μπορούσε να θεωρηθεί από τους εταίρους που δεν υπάγονται στο σύστημα ως δημόσια επιδότηση που προκαλεί στρέβλωση του εμπορίου. Η εν λόγω παρέμβαση θα μπορούσε τότε να οδηγήσει σε καταγγελίες των αναπτυσσόμενων χωρών. Οι δημόσιες αρχές θα μπορούσαν επίσης να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην παροχή χρηματοδοτικής και τεχνικής στήριξης στις αναπτυσσόμενες χώρες στην περίπτωση που τα εν λόγω συστήματα ελέγχονται αποκλειστικά από τον ιδιωτικό τομέα.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν κατάλληλα οι εν δυνάμει κίνδυνοι που προκύπτουν από την απουσία σαφούς κοινοτικής προσέγγισης στην εμπορία προϊόντων με οικολογικό σήμα. Αντί να πρέπει να αντιμετωπίσει εκ των υστέρων αλληλοσυγκρουόμενα ή ανεπαρκή συστήματα και τις επακόλουθες δυσμενείς επιπτώσεις στις αγορές ή/και στην ορθή διατήρηση των ιχθυοαποθεμάτων, θα ήταν καλύτερο για την Κοινότητα να επιδιώξει ευθύς εξ αρχής μία περισσότερο ολιστική κοινή προσέγγιση. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν θα συνιστούσε την επιδίωξη της αποχής από οποιαδήποτε ενέργεια.

5.2. Επιλογή 2: Δημιουργία ενός ενιαίου κοινοτικού συστήματος οικολογικής σήμανσης για τους ιχθύες και τα αλιευτικά προϊόντα

Προτάθηκε να δημιουργήσει η Κοινότητα δικό της ολοκληρωμένο σύστημα οικολογικής σήμανσης, τη διαχείριση του οποίου να αναλάβουν οι δημόσιες αρχές ή φορείς στους οποίους θα ανατεθεί το έργο αυτό. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου ενιαίου συστήματος, οι δημόσιες αρχές θα συμμετέχουν σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης, λειτουργίας και ελέγχου του συστήματος.

Τρία βασικά επιχειρήματα προβάλλονται υπέρ της προσέγγισης αυτής:

- λόγω της δυνατότητας επικάλυψης μεταξύ των αξιολογήσεων οικολογικής σήμανσης και της δημόσιας διαχείρισης των αποθεμάτων, ένα τέτοιο σύστημα θα χρησιμεύει για την επαναβεβαίωση των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων των δημοσίων αρχών στον τομέα της διαχείρισης των αλιευτικών πόρων·
- τα ιδιωτικά συστήματα οικολογικής σήμανσης θα έπρεπε να περιοριστούν, δεδομένου ότι θα μπορούσαν να επιφέρουν αναστάτωση στην αγορά με τη διαφοροποίηση μεταξύ ομάδων προϊόντων, π.χ. πιστοποίηση τύπων αλιείας άσχετα από την ύπαρξη άλλων τύπων αλιείας που αφορούν το ίδιο ιχθυοαπόθεμα·
- ένα ενιαίο σύστημα οικολογικής σήμανσης θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή της σύγχυσης που προκαλείται από τον ανταγωνισμό συστημάτων οικολογικής σήμανσης και να διασφαλίσει την αξιοπιστία ενός συστήματος μέσω υψηλότερων περιβαλλοντικών προτύπων, ανεξάρτητων εγγυήσεων και προστιθέμενου κύρους.

Η Επιτροπή δεν πείθεται από τα επιχειρήματα αυτά. Τα ανταγωνιστικά συστήματα οικολογικής σήμανσης δεν προκαλούν κατ'ανάγκη σύγχυση εφόσον η αξιολόγηση

πραγματοποιείται κατά διαφανή και αμερόληπτο τρόπο και εφόσον τα κριτήρια γνωστοποιούνται σαφώς στον καταναλωτή.

Επιπροσθέτως, ένα ενιαίο σύστημα οικολογικής σήμανσης υπό τη διαχείριση του δημοσίου θα μπορούσε να παρουσιάσει έναν αριθμό άλλων προβλημάτων:

- Η ευθύνη των δημόσιων αρχών για την προστασία των φυσικών πόρων μέσω της θέσπισης ρυθμίσεων θα μπορούσε να επισκιαστεί από την διαχείριση, εκ μέρους αυτών, ενός συμπληρωματικού εθελοντικού συστήματος πιστοποίησης μόνο για ορισμένα αποθέματα ή τύπους αλιείας. Εάν το απαιτούμενο πρότυπο για ένα ενιαίο κοινοτικό οικολογικό σήμα ήταν η συμμόρφωση προς τους κοινοτικούς κανονισμούς, δεν θα παρείχε στο προϊόν τη διαφορετικότητα που επιζητούν οι καταναλωτές. Στην πραγματικότητα, ένα σύστημα οικολογικής σήμανσης ενσωματώνει προστιθέμενη αξία μόνον εφόσον προβλέπει περισσότερες απαιτήσεις από την απλή συμμόρφωση προς την ισχύουσα νομοθεσία. Διαφορετικά, θα μπορούσε να δοθεί η εντύπωση ότι η ίδια η νομοθεσία είναι ανεπαρκής ή ακόμη "κατωτέρου επιπέδου σε σχέση με τα πρότυπα".
- Εάν η Κοινότητα επιθυμούσε να δημιουργήσει το δικό της σύστημα οικολογικής σήμανσης, θα έπρεπε να αποφασίσει τι θα έπρεπε να πιστοποιεί το οικολογικό σήμα για κάθε τύπο αλιείας. Λόγω της απουσίας συναίνεσης για οποιοδήποτε ενιαίο κριτήριο περιβαλλοντικής επίπτωσης, αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει διχογνωμίες και να οδηγήσει σε καταστάσεις στις οποίες οι αρμόδιες δημόσιες αρχές να βρεθούν σε αντιθέσεις μεταξύ της πολιτικής τους όσον αφορά τη διαχείριση και των προτύπων πιστοποίησής τους. Οποιοδήποτε κριτήριο και αν χρησιμοποιηθεί, θα υπάρξουν "νικητές" και "χαμένοι". Επί παραδείγματι, πολλοί κοινοτικοί τύποι αλιείας, οι οποίοι βρίσκονται εκτός ασφαλών βιολογικών ορίων, θα μπορούσαν να μην είναι επιλέξιμοι για να λάβουν οικολογικό σήμα. Οι δημόσιες αρχές θα αντιμετώπιζαν δυσκολίες να αναλάβουν την σχετική ευθύνη.
- Ένα ολοκληρωμένο σύστημα υπό τη διαχείριση του δημοσίου θα χρειαζόταν επίσης σημαντικές δημόσιες δαπάνες προκειμένου να εξευρεθούν οι αναγκαίοι διοικητικοί πόροι για την αξιολόγηση, πιστοποίηση και επαλήθευση της συμμόρφωσης. Το γεγονός αυτό και μόνο θα μπορούσε να καταστήσει την επιλογή αυτή μη εφικτή.

Το γεγονός ότι πολλά ιχθυαποθέματα εντός των κοινοτικών υδάτων βρίσκονται εκτός ασφαλών βιολογικών ορίων θα δημιουργούσε μία κατάσταση κατά την οποία η αναφορά "βιώσιμη εκμετάλλευση" που παρατίθεται στο άρθρο 3 (ε) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου (βλ. ανωτέρω υποσημείωση 10), θα μπορούσε να δημιουργήσει πλεονεκτήματα για προϊόντα που εισάγονται από ορισμένες τρίτες χώρες, των οποίων τα αποθέματα αποτελούν αντικείμενο περισσότερο μακροχρόνιας διαχείρισης από άλλες χώρες στο πλαίσιο της προληπτικής προσέγγισης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος οικολογικής σήμανσης για αλιευτικά προϊόντα υπό τη διαχείριση του δημοσίου δεν θεωρείται κατάλληλη ούτε εφαρμόσιμη. Εάν ο ιδιωτικός τομέας διαπιστώνει πλεονεκτήματα και επιθυμεί να αναλάβει τον κίνδυνο δημιουργίας συστημάτων οικολογικής σήμανσης, θα πρέπει να είναι ελεύθερος να το πράξει υπό τον όρο ότι δεν υπονομεύει στόχους δημόσιας πολιτικής, όπως είναι ο θεμιτός ανταγωνισμός, η αντικειμενική ενημέρωση και η ορθή διατήρηση και διαχείριση των ιχθυαποθεμάτων.

5.3. Επιλογή 3: Θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για εθελοντικά συστήματα οικολογικής σήμανσης

Μία τρίτη επιλογή για την Κοινότητα θα ήταν να ορίσει μια σειρά ελάχιστων απαιτήσεων για εθελοντικά συστήματα οικολογικής σήμανσης ανάλογα με τη ζήτηση.

Τα συστήματα οικολογικής σήμανσης θα μπορούσαν με τον τρόπο αυτό να αναπτυχθούν ελεύθερα μέσω δημόσιων ή/και ιδιωτικών πρωτοβουλιών εφόσον συμμορφούνται προς τις ελάχιστες απαιτήσεις. Η συμμετοχή δημόσιων αρχών θα περιοριζόταν στην καταχώρηση των συστημάτων οικολογικής σήμανσης και στην επαλήθευση της συμμόρφωσής τους προς τις ελάχιστες απαιτήσεις. Οι απαιτήσεις αυτές θα έπρεπε να καλύπτουν τεχνικές καθώς και διαδικαστικές και θεσμικές πτυχές (βλ. παράρτημα II).

Βασικά πλεονεκτήματα της προσέγγισης αυτής είναι τα εξής:

- Θα επέτρεπε στα συστήματα οικολογικής σήμανσης ουσιαστική ευελιξία και διαφοροποίηση προκειμένου να καταδείξουν στον καταναλωτή ότι η συμπεριφορά τόσο του κλάδου της αλιείας όσο και των διαχειριστών της αλιείας συμβάλλει στη βιωσιμότητα. Με τον τρόπο αυτό, η οικολογική σήμανση θα διαδραμάτιζε πλήρως τον ρόλο της ως εμπορικό κίνητρο και θα ενθάρρυνε την καλύτερη διαχείριση του κλάδου της αλιείας·
- Θα παρείχε ένα "δίχτυ ασφαλείας" με όρους οι οποίοι έχουν καταρτιστεί με στόχο την αποφυγή του κινδύνου στρέβλωσης του ανταγωνισμού ή παραπλάνησης και την προσφορά κατάλληλων εγγυήσεων στους καταναλωτές·
- Θα χρησίμευε ως κίνητρο για την επιδίωξη υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικών στόχων, για τη διασφάλιση του γεγονότος ότι λαμβάνονται κατάλληλα υπόψη οι σημαντικότερες πτυχές της βιωσιμότητας και για την αύξηση της αξιοπιστίας και της συνεκτικότητας των συστημάτων οικολογικής σήμανσης·
- Τα συστήματα οικολογικής σήμανσης θα μπορούσαν, με τον τρόπο αυτό, να προσαρμόζονται στον σχετικό τύπο αλιείας ή/και ενδιαφερόμενο οικονομικό εταίρο, όπως επί παραδείγματι στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ή στις αναπτυσσόμενες χώρες. Κατά συνέπεια, τα συστήματα θα ήταν περισσότερο προσβάσιμα ενώ η εφαρμογή τους θα ήταν λιγότερο δαπανηρή για τον κλάδο της αλιείας, και
- Τα συστήματα θα μπορούσαν να ενσωματωθούν ευκολότερα στα ήδη λειτουργούντα συστήματα.

Από την άλλη πλευρά, το κυριότερο μειονέκτημα της επιλογής αυτής είναι ότι ό,τι κερδίζεται από απόψεως ευελιξίας μπορεί να χαθεί από απόψεως επιπτώσεων.

- Οι ελάχιστες απαιτήσεις πρέπει να στηρίζονται στην υφιστάμενη εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την πολιτική διατήρησης. Δεδομένου ότι τα πολυετή σχέδια διαχείρισης δεν εφαρμόζονται πλέον σε κάθε τύπο αλιείας, τα ελάχιστα κριτήρια δεν θα μπορούν, κατ'αρχάς, να είναι υπερβολικά απαιτητικά σε σύγκριση προς την κοινοτική πολιτική διατήρησης χωρίς να εισάγουν διακρίσεις. Τα κριτήρια πρέπει να επανεξεταστούν με βάση την κτηθείσα εμπειρία και επιστημονική γνώση. Το επίπεδο απαιτήσεων των συστημάτων οικολογικής σήμανσης θα πρέπει να αυξηθεί προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου·

- Δεν θα μπορούσε να υπάρξει καμία εγγύηση ότι όλα τα οικολογικά σήματα που κυκλοφορούν στην αγορά θα αντιμετωπίσουν το θέμα της βιωσιμότητας με τον ίδιο τρόπο. Ορισμένα συστήματα θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στη διαχείριση της αλιείας ενώ άλλα θα έδιναν ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία του οικοσυστήματος. Αυτό θα μπορούσε να αντισταθμιστεί μέσω της επαρκούς ενημέρωσης του καταναλωτή.
- Η παρακολούθηση των συστημάτων οικολογικής σήμανσης απαιτεί ειδικές ικανότητες διαχείρισης και λειτουργίας των συστημάτων πιστοποίησης θα πρέπει να εξοικειωθούν οι αρχές διαχείρισης της αλιείας.
- Ούτως ή άλλως, η Επιτροπή θα πρέπει να ασκήσει τις εξουσίες εποπτείας που διαθέτει προκειμένου να διασφαλίσει τη συμμόρφωση προς το κοινοτικό δίκαιο που ισχύει στον τομέα αυτό.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Λόγω του γεγονότος ότι η οικολογική σήμανση αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη σπουδαιότητα στην κοινοτική αγορά αλιευτικών προϊόντων, είναι καιρός να συζητηθεί και να αποφασιστεί εάν θα πρέπει να υπάρξει κοινή προσέγγιση.

Είναι σαφές ότι το ζήτημα αυτό είναι πολύπλευρο και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξεταστούν πολλά θέματα κατά τη διεξαγωγή των προβλεπόμενων συζητήσεων.

Η συζήτηση θα πρέπει να αφορά βασικά θέματα, όπως:

- Τί θα πρέπει να πιστοποιεί ένα σύστημα οικολογικής σήμανσης: έναν τύπο αλιείας, μία αλιευτική μέθοδο, οποιοδήποτε άλλο στοιχείο; Θα πρέπει, ως εκ τούτου, σήματα που αφορούν ένα και μόνο θέμα να θεωρούνται ως αναπόσπαστο μέρος μιας πολιτικής όσον αφορά την οικολογική σήμανση;
- Με ποιο τρόπο θα διασφαλιστεί η απουσία αντιφάσεων μιας προσέγγισης η οποία θα προσφέρει ταυτόχρονα έναν υψηλό βαθμό εθελοντισμού και εφικτότητας;
- Με ποιο τρόπο θα γίνει πλήρης χρήση του δυναμικού των συστημάτων οικολογικής σήμανσης για την προώθηση της βιώσιμης αλιείας ενώ ταυτόχρονα οι αλιείς, οι μεταποιητές και οι καταναλωτές θα αποκομίζουν πραγματικά οφέλη;
- Η προσέγγιση θα πρέπει να στρέφεται περισσότερο προς τα αποτελέσματα ή προς τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν;

Επιπροσθέτως, ο συνολικός στόχος συνεχίζει να είναι η επίτευξη μιας γνήσιας κοινοτικής προσέγγισης στην οικολογική σήμανση ιχθύων και αλιευτικών προϊόντων, η οποία να αντανακλά τη βέλτιστη πρακτική στον τομέα αυτό. Υπάρχει επίσης πρόθεση να επιβεβαιωθεί η ισχυρή δέσμευση της Κοινότητας όσον αφορά τη βιωσιμότητα στους τομείς της αλίευσης και της χρήσης των αλιευμάτων. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσέγγισης, θα είναι επίσης επιτακτική η συνεργασία με τον κλάδο της αλιείας για την προώθηση της από κοινού διαχείρισης των πόρων.

Η Επιτροπή πιστεύει, σε γενικές γραμμές, ότι η τρίτη επιλογή της θέσπισης ελάχιστων απαιτήσεων για εθελοντικά συστήματα οικολογικής σήμανσης θα ήταν στη φάση αυτή η

καταλληλότερη. Η επιλογή αυτή προσφέρει αρκετή ευελιξία και είναι αναλογική από απόψεως κόστους. Θα καθιστούσε δυνατή τη λήψη μέτρων για την επίτευξη μεγαλύτερης βιωσιμότητας επιτρέποντας ταυτόχρονα μια σταδιακή προσέγγιση. Θα πρόσφερε επίσης επαρκή προστασία στους καταναλωτές.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να συζητήσουν τα θέματα που αναπτύχθηκαν στην παρούσα ανακοίνωση. Θα είναι επίσης αναγκαία η διαβούλευση με τα μέλη του ΕΟΧ με στόχο τη διασφάλιση μιας κοινής προσέγγισης λόγω του έντονου ενδιαφέροντός τους όσον αφορά το θέμα αυτό. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή προτίθεται επίσης να πραγματοποιήσει διαβουλεύσεις με τους παράγοντες του κλάδου, κυρίως μέσω της Συμβουλευτικής Επιτροπής Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και, παράλληλα, έργο επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης, το οποίο θα συμβάλει στην αύξηση των γνώσεων που θα χρησιμοποιηθούν στη συζήτηση και, εφόσον χρειαστεί, θα αποτελέσει τη βάση για την αξιολόγηση των επιπτώσεων.

Στη συνέχεια των συζητήσεων σχετικά με την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή θα μπορέσει να παρουσιάσει τις κατάλληλες νομοθετικές προτάσεις.

ANNEX I

General aspects on eco-labelling

1. HOW ECO-LABELLING SCHEMES WORK

The International Standard Organisation (ISO) distinguishes between three types of environmental labels and declaration. Eco-labelling schemes fall under type I - environmental labelling (ISO 14024). These are voluntary programs, designed to reduce environmental effects by promoting market-driven demand for and supply of products which are verified by a third party. An eco-label should therefore indicate that an independent person or organisation has verified that the product meets a set of meaningful and consistent standards for environmental protection. Type II - self-declared environmental claims (ISO 14021), which are made without independent third party certification, and type III - environmental declaration (ISO 14025) are not relevant in the current context.

Eco-labelling schemes involve three main procedural and institutional features: 1) the setting of a certification standard, 2) the accreditation of independent certifying bodies and 3) the certification that the product meets the required standard, all along the production and distribution chain. There are a number of possible options for the shaping of such a scheme, where each layer can be managed by public authorities, private entities or a combination of the two. In the fisheries sector, eco-labelling schemes have up to now been entirely managed by the private sector.

Eco-labelling schemes are well established in the industrial sector (for example textiles or detergents). They have been successful in raising awareness of the environmental impact of industrial activity. The Community's own eco-label award scheme¹² aims to promote industrial products which have the potential to reduce negative environmental impact, as compared to other products in the same product group. This scheme covers some 20 industrial product groups, but does not apply to food products, drink and medicines. A large variety of certification and eco-labelling schemes have also been developed in the forestry sector.

In the food sector, Community measures on organic production of agricultural products¹³ set out requirements on production, labelling and inspection. However, this has no connection with an eco-labelling scheme. In any event, products from wild animals such as game and fisheries products are excluded from the scope of the regulation.

Terms and definitions (from: Report of the FAO expert consultation on the development of international guidelines for eco-labelling of fish and fisheries products from marine capture fisheries, Rome, Italy, 14 – 17 October 2003)

¹² Council and European Parliament Regulation (EC) No 1980/2000 of 17 July 2000 on a revised Community eco-label award scheme (OJ L 237, 21.9.2000, p. 1).

¹³ Council Regulation (EC) No 2092/91 of 24 June 1991 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs (OJ L 198, 22.7.1991, p. 1).

- Accreditation: Procedure by which an authoritative body gives formal recognition that a body or person is competent to carry out specific tasks. *(Based on ISO/IEC Guide 2: 1996, 12.11)*
- Accreditation body: Body that conducts and administers an accreditation system and grants accreditation. *(Based on ISO Guide 2, 17.2)*
- Accreditation system: System that has its own rules of procedure and management for carrying out accreditation. *(Based on ISO Guide 2, paragraph 17.1)*
Note – Accreditation of certification bodies is normally awarded following successful assessment and is followed by appropriate surveillance.
- Certification: Procedure by which a third party gives written or equivalent assurance that a product, process or service conforms to specified requirements. Certification may be, as appropriate, based on a range of inspection activities which may include continuous inspection in the production chain. *(Based on ISO Guide 2, 15.1.2 and Principles for Food Import and Export Certification and Inspection, CAC/GL 20)*
- Certification body: Body that conducts certification. A certification body may oversee certification activities carried out on its behalf by other bodies. *(Based on ISO Guide 2, 15.2)*
- Chain of Custody: The concept that all relevant steps in the production chain have been inspected or certified as appropriate and that a system of tracking of certified products is in place. *(Based on IFOAM. 2002. IFOAM Accreditation Criteria for bodies certifying organic production and processing)*
- Life cycle approach: A methodology considering environmental impacts associated with any phase of the product life from the delivery or generation of natural resources to the final disposal", including use and disposal of the product. The extent to which the life cycle is considered may vary depending on the type of environmental label or declaration, the nature of the claim and the product category. *(based on ISO 14021)* The life cycle approach is not considered applicable with regard to eco-labelling for fisheries products
- Standard: Document approved by a recognized organization or arrangement, that provides, for common and repeated use, rules, guidelines or characteristics for products or related processes and production methods, with which compliance is not mandatory under international trade rules. It may also include or deal exclusively with terminology, symbols, packaging, marking or labelling requirements as they apply to a product, process or production method. *(Based on TBT agreement, Annex 1, para.2)*
- Standard-setting organization or arrangements : Organization or arrangement that has recognized activities in standardization. *(Based on ISO Guide 2, paragraph 4.3)*

7. ECO-LABELLING SCHEMES IN THE FISHERIES SECTOR

Minimum labelling requirements such as country of origin, wild/harvested fish, health standards or other regulatory measures in respect of product quality have nothing to do with eco-labelling requirements and consequently are not envisaged hereafter.

7.1. The "Dolphin-safe/Dolphin-friendly" labelled tuna

The terms "dolphin-safe/dolphin-friendly" are used by both the Agreement on the International Dolphin Conservation Programme (AIDCP)¹⁴ and by a programme promoted by the Earth Island Institute¹⁵.

The dolphin-safe certification of the AIDCP gives access to the voluntary use of a "dolphin-safe" certificate or label for tuna caught without any mortality or serious injury to dolphins in the course of the fishing operations. The Earth Island Institute system sets even stricter criteria. It is based on the 1990 US Dolphin Protection Consumer Information Act, which prevents tuna sold in the US from being labelled as "dolphin-safe" if the tuna is caught with purse seine nets. These nets are used with the intention of chasing and encircling dolphins which tend to congregate above schools of tuna in the Eastern Tropical Pacific Ocean. A first attempt to ease the US law in 1999 was challenged in court by Earth Island Institute. In December 2002, the attempt to amend the US law to meet the AIDCP requirements was again challenged in the US courts by some NGOs, who consider the AIDCP measures not to be stringent enough.

Although "dolphin-safe/dolphin-friendly" labelling started out as a technical regulation, it has changed the market profoundly. Today there are many privately labelled tins of tuna, with such labelling becoming the norm in certain markets and sometimes leads to confusion. A WWF survey in 8 European countries identified no less than 26 different claims.

This has obvious consequences on the international tuna market, as tuna which is not labelled "dolphin-safe" is no longer accepted in some countries and therefore has to find other trade outlets. The "dolphin-safe" label bars tuna caught in accordance with AIDCP measures from access to the US markets. This has given rise to an ongoing dispute between Mexico and US.

The Community supports the voluntary AIDCP Dolphin Safe Certification scheme. After the implementation of the Tuna Tracking System¹⁶, the question is whether and how to implement the AIDCP certification scheme at Community level.

¹⁴ IATTC –Tuna tracking and AIDCP Dolphin Safe Certification
<http://www.iattc.org/>

Certification programme for tuna fished according to the procedures for AIDCP Dolphin Safe Tuna certification (last amended June 2004).

¹⁵ Earth Island Institute - International Marine Mammal Project -"Dolphin safe" tuna:

<http://www.earthisland.org/immp/>

Certification programme for tuna fished according to the international "Dolphin safe" tuna standard, developed by Earth Island Institute.

7.2. The Marine Stewardship Council eco-labelling scheme

The Marine Stewardship Council (MSC), jointly created in 1997 by Unilever and the World Wildlife Fund for Nature (WWF), has launched a large private eco-labelling initiative that assesses the environmental impact of fishing¹⁷. The MSC has established general principles and criteria, which are used to assess individual stocks eligible for certification.

The process of developing the MSC principles has shown that there exist reserves on the side of developing countries, countries that fear that their products may be excluded from developed country markets. In its Annual Report of 2003, the MSC refers to a Member State of the Community and states that “fisheries wishing to engage with the MSC programme are eligible for grants” from the Member State concerned. This information has reinforced the concerns of developing countries which consider this to be a discriminatory measure, preventing free access to eco-labelling schemes.

Species concerned:

- Certified fisheries (as on 31.07.2004): Burry Inlet cockles (EU), South African hake, Thames herring (EU), New Zealand hoki, Mexican Baja California red rock lobster, Western Australian rock lobster, South West mackerel handline fishery (EU), Loch Terridon nephrops (EU), Alaska salmon, South Georgia toothfish
- Fisheries undergoing assessment: Bering Sea and Aleutian Island Pacific Cod - Freezer Longline; Chilean Industrial Hake Fishery; US Pacific Halibut Alaska, Washington and Oregon; Pacific Halibut British Columbia, Canada; North Sea herring; Hastings Fishing Fleet Pelagic Fishery Mackerel and Herring; Australian Mackerel Icefish; Bering Sea/Aleutian Islands and the Gulf of Alaska pollock fisheries; Lake Hjälmaren Pikeperch; Net fishery; Sablefish fishery; Lakes and Coorong fisheries, South Australia (Mulloway, Cockle, Golden perch, Yellow-eyed mullet); British Columbia Salmon fishery; Hastings Fishing Fleet Dover Sole Fishery

7.3. The "Arrangement for the Voluntary Certification of Products of Sustainable Fishing" by the Nordic Council

In 2000, a technical working group of the Nordic Council of Ministers developed criteria for an environmental label based on an assessment of the sustainability of the fisheries. The report, as adopted in August 2001¹⁸, identified a number of verifiable criteria that concentrate on the process of fisheries management by the public authorities. No fisheries have been certified to date. At the international level, the Nordic Council has initiated a debate on establishing international eco-labelling guidelines in the FAO.

¹⁶ Council Regulation (EC) No 882/2003 of 19 May 2003 establishing a tuna tracking and verification system. (OJ L 127, 23.5.2003, p. 1).

¹⁷ <http://www.msc.org>

¹⁸ “An arrangement for the Voluntary Certification of Products of Sustainable Fishing”, Nordic Technical Working Group on Fisheries Ecolabelling Criteria, Final Report, Copenhagen, June 21, 2000.

7.4. Other private "logos" present on the market

Unilever Fish Sustainability Initiative

<http://www.unilever.com/environmentsociety/sustainability/fish/>

This Unilever program aims at guiding their internal selection of sources of whitefish supply. Fisheries have been classified from "sustainable" to "not sustainable" according to 5 criteria, each criteria being quoted by a green/orange/red light system.

Carrefour - Logo "Pêche responsable"

Carrefour's own claim to be used on Icelandic cod as from September 2004 (announcement at Seafood International exhibition, May 2004)

7.5. Other considerations

In parallel to the development of eco-labelling schemes, certain supermarket chains have committed themselves to restrict their supply of fish to sustainable fisheries. They have started to develop and join certification programs to this end. In addition to that, some others have even decided not to offer fish for sale at all.

On the other hand, it may be assumed that consumer interest in environmentally - friendly products could contribute to a growing market for fisheries products. It remains difficult to quantify the demand for eco-labelled products, as recent studies show certain limits in this regard. In a recent study in the US, the interrogated consumers indicated a preference for eco-labelled products; in contrast to that, an analysis of the shopping basket showed that the price was the first criterion of choice. In other terms, the success of an eco-labelling scheme would depend, at least in part, on the additional costs which it carries with it. Moreover, consumer interest varies from country to country, depending on market peculiarities and public perception of the concept of sustainability.

ANNEX II

Minimum requirements for eco-labelling schemes for fishery products

1. PRECISE, OBJECTIVE AND VERIFIABLE CRITERIA

The certification standard should rest on precise, objective and verifiable criteria and, where possible, be based on international standards.

Eco-labelling schemes should deliver what they promise and not promise what they cannot deliver. The award of the eco-label should be based on certification standards and criteria that guarantee that the product meets the claims made. Criteria must be objective and precise, in order to forestall allegations of subjectivity. Criteria must also be verifiable, i.e. they must reflect measurable elements, and be monitored by way of appropriate and recognised indicators. A criterion that “the fishery is conducted in a sustainable manner”, without any further objective parameters, would be obviously difficult to verify. On the other hand, requiring that “the fishery is subject to a management plan based on the precautionary approach” and indicating the specific features of the management plan that are required under the precautionary approach would be objective, precise and verifiable. Using “effort stays below F_{MSY} ” as a criterion is even more stringent and would allow for more precise measurement of the achievements of the scheme.

Furthermore, certification standard and criteria should be subject to appropriate and participatory consultation of interested parties. Finally, wherever relevant international standards and/or generally accepted standards for the conservation and management of living marine resources exist, they should be used as a reference-point for eco-labelling criteria. One such reference-point is the FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries.

8. INDEPENDENT ASSESSMENT AND CHAIN OF CUSTODY

Eco-labelling schemes should be based on independent assessment and ensure the accurate identification of the product throughout the chain, “from the net to the plate”. Appropriate procedures, including appeal and complaint procedures, should be in place.

In order to protect consumers and the fishing industry, an eco-labelling scheme should be reliable and credible. To this end, the standard-setting body, the accreditation body and the certification bodies should be independent from one another. Without a proper separation of their respective responsibilities, the independence and integrity of eco-labelling schemes cannot be guaranteed. Accreditation and certification bodies and their respective procedures should also comply with the relevant international ISO standards.

In practice, eligibility for an eco-label has to be assessed against the relevant certification standard by independent certifying bodies. The certification process should be based on a clear assessment procedure and should cover both the fishery

and the post-harvest chain so that eco-labelling can be seen to be fair to all producers and provide credible guarantees for the consumer. A chain of custody would then have to be constructed by a description of the technical means which ensure adequate traceability all the way through to the final consumer..

Where levels of performance are set, either for a fisheries management system, a fish stock or a fishing vessel, they should be capable of being adequately monitored. After the initial assessment, and in order to uphold the credibility of the scheme for consumers and its economic benefits for fishermen, there should be a regular evaluation to verify that the product continues to meet the requirements and to ensure a regular validation of the criteria used.

9. OPEN ACCESS

Eco-labelling schemes should not discriminate in terms of access to the certification process.

With regard to international trade, eco-labelling schemes should in no case lead to a distortion of trade or competition. Such schemes should not be unfairly discriminatory as to which fisheries, which vessels or which products are eligible for certification. Eco-labelling schemes should be open to all products marketed within the Community, whatever their provenance, in order to comply with the Community's WTO obligations under the Technical Barriers to Trade Agreement. They should not discriminate between domestic goods and imports, or between products from different trading partners.

Developing countries contribute substantially to the Community's supplies of fish and fisheries products. The use of eco-labelling schemes could thus be an additional opportunity for them to get added value for their products. Special arrangements and technical and financial assistance would allow them to participate in such schemes. Fisheries Partnership Agreements could be appropriate vehicles to this end.

Consideration must also be given to the potential difficulties that small and medium enterprises (SMEs) could encounter in acceding to eco-labelling schemes. Stock assessment and criteria monitoring are often highly demanding in terms of data quantity and data quality. This implies significant costs, which may go beyond the means of SMEs. The Commission would therefore encourage the use of alternative, less data demanding, methods for stock assessment where SMEs are concerned. The schemes should however provide for equal guarantee of sustainability for the fisheries concerned.

Finally, it could also be the case that eco-labelling schemes already in operation encounter difficulties in complying with minimal requirements set. In such a case a reasonable delay should be foreseen for adaptation if ever needed.

10. CONTROL OF ECO-LABELLING SCHEMES

Eco-labelling schemes should be properly controlled, in order to ensure that they comply with the minimal requirements, that certification is satisfactory and that the information provided to consumers is accurate.

Adequate controls will reinforce the credibility of schemes for consumers and offer additional guarantees to the fishermen that the schemes are applied in an independent and non-discriminatory manner. The monitoring and control of the Common Fisheries Policy will provide elements which may also be of interest for the supervision of the scheme. This will be of particular importance in situations where the participants in a certified fishery fail to comply with applicable conservation and management measures.

11. ACCURATE INFORMATION OF THE CONSUMER

The certification standard used to award an eco-label should be available to the consumer. Product information at the point of sale should reflect the assessment undertaken.

It is essential that consumers know what an eco-labelling scheme stands for. The certification standard together with the criteria used should therefore be made available to consumers so that they can see for themselves what a given eco-labelling scheme represents. In addition, the information on the product at the point of sale should accurately reflect the certification standard. Without this, there would be a risk of misleading consumers about the real significance of eco-labels.